

فصلنامه فرهنگی - دفاعی زنان و خانواده
سال چهارم، شماره ۱۳ و ۱۴، تابستان و پاییز ۱۳۸۷

بررسی علل و عوامل ارتقای منزلت اجتماعی پرسنل نظامی از دیدگاه خانواده‌های آنان در تهران

نویسنده: حمیدرضا محمدی

چکیده

این تحقیق به بررسی سنجش میزان «منزلت اجتماعی نظامیان» از دیدگاه خانواده‌های آنان در شهر تهران و کشف و شناسایی عوامل مؤثر بر آن، و از این طریق، ارائه راه کارهای عملی برای ارتقای آن، می‌پردازد.

در این تحقیق هشت فرضیه طرح گردید. این فرضیه‌ها در ابعاد مختلف فردی، اجتماعی، ارزشی و سازمانی تقسیم بندی شده است. هر یک از ابعاد یاد شده دارای شاخص‌های مربوط به خود می‌باشند، شاخص‌ها به جداگانه مورد بررسی قرار گرفته‌اند. اطلاعات مورد نیاز این پژوهش با روش پیمایشی و از طریق یک پرسشنامه و مصاحبه جمع‌آوری شد. اعتبار پایایی پرسشنامه مورد بررسی و تأیید قرار گرفت. سپس با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی، یک نمونه معرف از بین افراد ۱۸ ساله و بالاتر انتخاب شد. در مجموع حجم نمونه ۱۷۵ نفر بود.

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که «منزلت اجتماعی نظامیان» در سطح متوسط به بالاست. اما «منزلت اجتماعی نظامیان» نزد همه اقشار اجتماعی یکسان نیست. افراد تحصیل کرده، دانش‌آموزان، دانشجویان، بیشتر از افراد بی‌کار برای نظامیان منزلت اجتماعی قائل هستند. یافته‌های تحقیق نشان داد که «فایده و سودمندی نظامیان برای مردم»، «تحصیلات»، «شجاعت و سلحشوری»، «درآمد و وضعیت معیشتی»، «ایثارگری و فداکاری»، «پایبندی به تقوی و ایمان الهی»، «مقبولیت اجتماعی» با منزلت اجتماعی نظامیان ارتباط معنی‌داری دارد. به عبارت دیگر مردم نسبت به این موارد هر چه آگاهتر باشند، منزلت اجتماعی بیشتری برای نظامیان قائل هستند.

* * * * *

کلیدواژگان

منزلت اجتماعی، روحیه دفاع و سلحشوری، مقبولیت اجتماعی، فایده و سودمندی، درآمد.

1. Validity
2. Reability

مقدمه

حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی همچنان که در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصریح گردیده است، ایفای این نقش مهم در سایه توانمندی و اقتدار نظامیان حاصل می‌شود. چرا که، کمتر افراد، گروه‌ها و یا سازمان‌های اجتماعی را می‌توان یافت که وظایف آنها در این سطح با بود و نبود دست‌آوردهای انقلاب پیوند خورده باشد.

در آیات و روایات اسلامی نیز توجه زیادی به مقام و منزلت کسانی که در راه خدا جهاد می‌کنند (مجاهدین فی سبیل‌الله) شده است. برای مثال خداوند متعال در آیه ۹۵ سوره نساء فرموده است:

«مؤمنانی که بی هیچ رنج و آسیبی از جهاد سر می‌تابند، با مجاهدانی که با جان و مال خود در راه خدا تلاش می‌کنند برابر نیستند. خداوند کسانی را که با مال و جان خود جهاد می‌کنند بر آنان که از جهاد سر می‌تابند برتری داده است.»
 بنابراین روشن است نظامیانی که در یک کشور اسلامی با انگیزه دفاع از دین حق و مرزهای اسلام از هیچ کوششی فرو گذار نمی‌کنند، نزد خداوند منزلت و مرتبتی عالی دارند.

حضرت علی (ع) در نامه خود به مالک اشتر درباره ارزش نظامیان در یک کشور اسلامی می‌فرماید:

سپاهیان به فرمان خداوند، پناه‌گاه مردم و زینت فرمانروایان و موجب سرافرازی دین و امنیت جامعه هستند و مردم جز از طریق آنان بر پا نمی‌مانند.
 کسانی که در این سطح از اهمیت و حساسیت قرار دارند؛ باید از موقعیت و منزلت بالایی در جامعه و خانواده‌هایشان برخوردار باشند تا بتوانند به وظایف حساس و خطیر خود به ویژه در مواقع بحرانی به بهترین وجه ممکن عمل کنند.

از سوی دیگر، زمینه لازم برای پیوستن جوانان مستعد، متعهد و کارآمد را به صفوف خود فراهم کنند و بنیه دفاعی و امنیتی کشور را بالا ببرند.

در بین نیروهای نظامی انقلاب اسلامی نیروی انسانی به عنوان مهم‌ترین سرمایه سازمان، کشور و انقلاب محسوب می‌شود. زیرا در دوران دفاع مقدس با شایستگی بی‌بدیل توانستند توطئه‌ها و تهدیدهای دشمن را از میان بردارند و در دوران سازندگی نیز برای بازسازی کشور توانستند شگفتی‌های فراوان بیافرینند.

عمده‌ترین خصیصه‌ای که نظامیان را از سایر دستگاه‌ها و نهادها متمایز می‌کند، ارزشهایی همچون: مردمی بودن، انگیزه و روحیه معنوی و اخلاقی بالا، جوانمردی، شجاعت، شهادت طلبی، ایثار و از خود گذشتگی و ... است.

بنابر این لازم است با انجام تحقیقی عمیق و واقع بینانه ابعاد مختلف منزلت اجتماعی نظامیان و عوامل دخیل در آن را شناسایی نمود. تحقیق حاضر در پی پاسخ‌گویی به این پرسش اساسی است که:

در حال حاضر خانواده‌های نظامیان چه میزان برای آنان شان و منزلت قائل هستند؟ و چه عواملی موجب فزونی منزلت نظامیان از نظر خانواده‌های آنان می‌گردد؟

ضرورت و اهمیت تحقیق

ما وارد چهارمین دهه انقلاب خود می‌شویم. پدیده‌ای که در جهان معاصر کم نظیر است. ره آورد چنین انقلابی، حاکم شدن ارزش‌های معنوی در جامعه بود. نظامیان سهم عمده‌ای در ایفای این نقش را بر عهده داشتند. شاهد این موضوع حضور داوطلبان و مشتاقانه جوانان و نوجوانان در جبهه‌های نبرد و ایثار و شهادت طلبی آنان در آن دوران است.

یافته‌های این تحقیق برای درک واقع بینانه‌تر از خانواده‌ها و ارزش‌های حاکم

بر آن بسیار حائز اهمیت است و می‌توانند شاخصی برای ارزیابی برنامه‌ها و عملکرد مدیران نظامی بخصوص متولیان امور فرهنگی نیروهای مسلح باشد. آگاهی از نظرات و ارزشهای این قشر می‌تواند ما را در شناخت موقعیت منزلت آنها یاری کند. با پی بردن به علل و عوامل تأثیر گذار بر منزلت اجتماعی نظامیان، مسئولین فرهنگی نیروهای مسلح و مراکز تأثیر گذار دیگر می‌توانند با توجه به رسالت خطیر خویش با آگاهی از نیازهای این قشر به اصلاح و تغییر برنامه‌های خود اقدام نمایند.

مطالعه منزلت اجتماعی نیروهای مسلح بطور اعم، و اعضای سپاه نظامیان بطور اخص، مشخص می‌کند که کارکردها و نقش نیروهای مسلح، پس از پیروزی انقلاب اسلامی دست‌خوش تحولی بنیادی شده است. این تحول از یک سو ارزش و اهمیت این قشر را افزایش داده و از سوی دیگر، انتظارات ویژه‌ای را از این قشر طلب می‌کند.

اهمیت این مسئله به اندازه‌ای است که سهل‌انگاری و بی‌توجهی نسبت به آن، زیان‌های جبران‌ناپذیری برای سپاه نظامیان انقلاب اسلامی و جامعه در پی خواهد داشت. چرا که منزلت اجتماعی پایین نظامیان از منظر خانواده‌های آنان، آنها را به رفتاری در جهت سازگاری با منزلت پائینشان وا می‌دارد تا آنجا که با انکار لزوم رسیدن به منزلتی بالاتر، برای خود سپهری دفاعی می‌سازند و به وضع موجود رضایت می‌دهند.

نگرش منفی و انفعالی، موجب کاهش روحیه و انگیزه نظامیان می‌شود و سبب می‌شود تا آنان به عدم کارکرد مناسب در مواقع حساس، گوشه‌گیری، انزوایی، عدم مشارکت در امور اجتماعی، خشونت، پرخاشگری و ... روی آورند و بدین ترتیب با تضعیف بنیه دفاعی و امنیتی کشور، دوام و بقای جامعه و

امنیت و استقلال آن با خطری جدی مواجه می‌شود.

نکته دیگر در تبیین اهمیت این مطالعه آن است که حفظ و بهبود منزلت اجتماعی نظامیان، مستلزم شناخت منزلت فعلی این قشر در خانواده است. شواهد موجود نیز حاکی است که در این زمینه پژوهشی انجام نشده است. در همین راستا به منظور تقویت، تحکیم و توسعه این اعتبار و ارزش‌ها و حمایت معنوی در خانواده و جامعه، محقق تلاش کرده تا موقعیت پایگاه و منزلت اجتماعی نظامیان را از دیدگاه خانواده‌های نظامیان پردازد، آنان مورد مطالعه و بررسی میدانی قرار دهد و با تعیین سطح آن، تصویری شفاف از آن ارائه دهد.

اهداف تحقیق

اهداف عمومی این تحقیق به شرح زیر است:

- ۱- تعیین میزان منزلت اجتماعی نظامیان از نگاه خانواده‌های آنان در مقایسه با بیست شغل دیگر؛
- ۲- شناسایی عوامل مؤثر بر منزلت و شان اجتماعی نظامیان؛
- ۳- ارائه راهکارهایی برای ارتقای منزلت اجتماعی نظامیان.

فرضیات:

- ۱- بین فایده و سودمندی نظامیان در کشور (از نظر خانواده‌های نظامیان) با منزلت اجتماعی آنان رابطه معنی داری وجود دارد.
- ۲- بین در آمد و وضعیت معیشتی نظامیان از نظر پاسخگویان (خانواده‌های نظامیان) با منزلت اجتماعی نظامیان رابطه معنی داری وجود دارد.
- ۳- بین روحیه دفاعی نظامیان از نظر پاسخگویان (خانواده‌های نظامیان) با منزلت اجتماعی آنان رابطه معنی داری وجود دارد.

- ۴- بین ایثارگری و فداکاری نظامیان از نظر پاسخگویان (خانواده‌های نظامیان) با منزلت اجتماعی آنان رابطه معنی‌داری وجود دارد.
- ۵- بین میزان مقبولیت اجتماعی از نظر پاسخگویان (خانواده‌های نظامیان) با منزلت اجتماعی آنان رابطه معنی‌داری وجود دارد.
- ۶- بین میزان مقبولیت اجتماعی از نظر پاسخگویان (خانواده‌های نظامیان) با منزلت اجتماعی آنان رابطه معنی‌داری وجود دارد.
- ۷- بین میزان پای‌بندی به تقوی و ایمان الهی از نظر پاسخگویان (خانواده‌های نظامیان) با منزلت اجتماعی نظامیان رابطه معنی‌داری وجود دارد.
- ۸- بین تحصیلات نظامیان از نظر پاسخگویان (خانواده‌های نظامیان) با منزلت اجتماعی آنان رابطه معنی‌داری وجود دارد.
- ۹- بین صداقت نظامیان از نظر پاسخگویان (خانواده‌های نظامیان) با منزلت اجتماعی نظامیان رابطه معنی‌داری وجود دارد.

چارچوب نظری

در این تحقیق، و پایگاه اجتماعی از دیدگاه اسلام و نظریه پردازان اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته و سپس الگوی تلفیقی از مجموع دیدگاه اسلام و حضرت امام خمینی(ره) و فرماندهی معظم کل قوا حضرت آیت‌الله خامنه‌ای و نظریه‌پردازان مانند ماکس وبر، تالکوت پارسونز و ارائه شده است.

در نظریات اندیشمندان همواره موقعیت اقتصادی به عنوان یک عامل مهم مورد توجه بوده است. برخی آن را به عنوان عامل اساسی و زیر بنایی که سایر مسائل را تحت الشعاع قرار می‌دهد مورد توجه قرار داده‌اند و برخی نیز آن را به

عنوان یکی از عوامل مهم در کنار سایر عوامل مطرح کرده‌اند.

در اسلام هر چند اقتصاد و مادیات به عنوان یک ارزش غایی و ملاک برتری انسان تلقی نمی‌شود ولی از آنجا که لازمه رسیدن به ارزش‌های والا می‌باشد، دارای اهمیت خاصی است. ولی برخی از نظریه پردازان و مکاتب مانند مارکسیست‌ها، اهمیت اغراق آمیزی به اقتصاد و روابط اقتصادی می‌دهند.

ویژگی‌های فردی و اجتماعی، یکی از عوامل مؤثر بر منزلت اجتماعی است که از دیدگاه اسلام درباره منزلت و عزت انسان این ویژگی‌ها بر شمرده شده است.

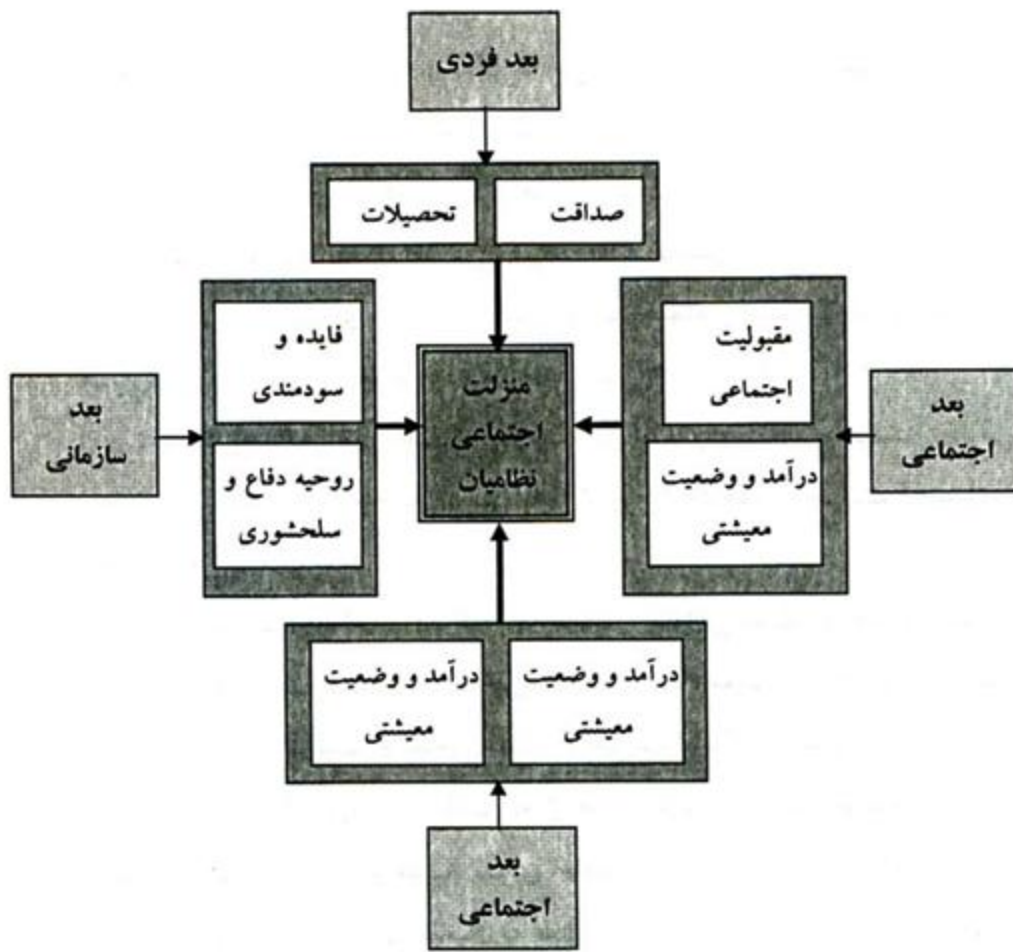
ماکس وبر معتقد است که اگر گروه‌ها و افراد با ارزش‌های دینی و مذهبی جامعه همراه شوند و حالت تقدیس بگیرند، مانند تحصیل در علوم دینی، اجتهاد و خدمات و موفقیت‌های بزرگ که منبع منزلت اجتماعی است؛ چنین افرادی همواره مورد احترام جامعه قرار دارند. (خدابنده، ل، ۱۳۳۱، ۷۲ - ۲۰)

بنا به نظریه ماکس وبر، چنانچه نظامیان در آمد و وضعیت معیشتی کافی برخوردار نباشند، در گروه‌های منزلتی پایین‌تری قرار گرفته و منزلت اجتماعی آنها افت خواهد کرد.

عامل مقبولت اجتماعی، تأثیرگذار بر منزلت اجتماعی است. بر اساس نظریه تالکوت پسونز عضویت در واحد خویشاوندی، گاه معیار ازدواج که در این تحقیق به عنوان مقبولیت اجتماعی است، در منزلت تأثیرگذار است.

از نظر پیتر بلاو می‌توان دریافت که از عوامل مؤثر بر منزلت اجتماعی، انجام فعالیت‌های با ارزش و مفید برای جامعه و آگاهی مردم از این گونه فعالیت‌هاست. بنابر این، اگر نظامیان به فعالیت‌هایی روی آورند که مردم از آنها با خبر نباشند (ابهام نقش) و یا احساس کنند، آن فعالیت‌ها برایشان با ارزش، مفید و سودمند نیست، منزلت آنان کاهش خواهد یافت.

بنابر این، تلفیقی از دیدگاه اسلام و دیدگاههای رهبر کبیر انقلاب و فرماندهی معظم کل قوا، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، و نظریه‌های اندیشمندانی مانند ماکس وبر و پیتر بلاو و پارسونز، به عنوان چارچوب نظری این تحقیق در نظر گرفته شده است.

نمودار ۱- مدل مفهومی تحقیق

نوع تحقیق

نظر به اینکه مقاله حاضر در پی توصیف منزلت اجتماعی نظامیان، شناسایی و کشف عوامل دخیل در آن و ارائه راه‌کارهای عملی در این زمینه است؛ نوع تحقیق، کاربردی است؛ یعنی هدف اصلی تحقیق آن است که منزلت اجتماعی نظامیان را از نظر همسران و فرزندان آنان بررسی و تبیین نماید.

در سطح توصیف، وضعیت فعلی منزلت اجتماعی نظامیان به تصویر کشیده است. برای این منظور با استفاده از مقیاس‌های سنجش نگرش مناسب، میزان منزلت اجتماعی نظامیان و برخی دیگر از مشاغل اندازه‌گیری شده و با یکدیگر مقایسه گردیده است تا از این طریق، جایگاه منزلتی نظامیان در رده بندی منزلتی گروه‌ها و مشاغل گوناگون جامعه، مشخص گردد.

روش تحقیق

در این تحقیق از روش «پیمایشی»^۱ استفاده شده است. محقق تلاش نموده است از ابزار پرسشنامه و مصاحبه بهره کافی ببرد.

جامعه آماری

جامعه آماری تحقیق شامل «همسران نظامیان و فرزندان بالای ۱۵ سال (پسر و دختر) در سطح تهران است.

حجم نمونه

در این تحقیق برای انتخاب حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد. حجم نمونه در این مطالعه ۱۷۵ نفر محاسبه گردید.

روش جمع‌آوری اطلاعات

در این تحقیق به منظور آگاهی از دیدگاه‌های خانواده‌های نظامیان و کشف داده‌های و اطلاعات و بررسی و ارزیابی شاخصه‌های منزلت اجتماعی نظامیان از روش زمینه‌یابی و با استفاده از پرسش‌نامه که دارای سؤالات بسته و چند گزینه‌ای بر اساس سؤالات اساسی و فرضیات تحقیق می‌باشد، استفاده شده است. محقق پس از زمینه‌سنجی اولیه و مطالعات اکتشافی در چارچوب سؤالات تحقیق، با استفاده از پرسش‌نامه به جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز پژوهش به منظور بررسی و توصیف و طبقه‌بندی یافته‌ها می‌پردازد.

ایزار جمع‌آوری اطلاعات

در این تحقیق با بهره‌گیری از یک پرسشنامه، اطلاعات مورد نیاز جمع‌آوری شده و پرسشنامه مورد نظر دارای سؤالات بسته و مقیاس‌های گوناگون است که ابتدا در نمونه‌ای کوچک، پیش‌آزمون گردیده و پس از رفع اشکالات و انجام اصلاحات به عنوان پرسشنامه نهایی و اصلاح شده در آمده است. این پرسشنامه، توسط محقق با مراجعه به گروه نمونه در شهرک‌های نمونه، اجرا می‌گردد.

اعتبار و پایایی

در این تحقیق برای تعیین اعتبار از روش نظر سنجی از خبرگان استفاده شده است. بدین صورت که کل پرسش‌نامه در بین حداقل ۱۰ نفر صاحب‌نظر توزیع گردید و پاسخ‌های آنها بله و خیر و یا تغییرات خاصی که مد نظر آنها بود دریافت شد. هر یک از سؤال‌های پرسش‌نامه که ۷۰ درصد و بالاتر جواب مثبت داشتند، آن سؤال از اعتبار بالاتری برخوردار بود. در ضمن اعتبار محتوایی و سازه نیز از دیدگاه صاحب‌نظران بررسی و تأیید گردید.

برای تعیین پایایی روش‌های مختلفی از جمله (دو نیمه کردن)، (نیمه تجربی) و روش آزمون آلفای کرونباخ وجود دارد. در این تحقیق برای تعیین روایی از روش همبستگی آلفای کرونباخ که در نرم افزار SPSS وجود دارد، استفاده شده است. پایایی پرسشنامه در حد ۹۲٪ تأیید گردید؛ یعنی پرسشنامه از پایایی بسیار بالایی برخوردار است که به شرح تفصیلی زیر می‌باشد.

جدول ۲: نتایج حاصل از پایایی مقیاس اندازه‌گیری

ضریب آلفا	مفاهیم / سازه
۹۳/۱	میزان احترام مشاغل
۷۹/۳	مقبولیت اجتماعی نظامی
۷۲	تحصیلات نظامی
۶۷	درآمد و وضعیت معیشتی
۸۴	صداقت
۹۲/۱	شجاعت و سلحشوری
۶۵	فایده و سودمندی
۸۴	ایثارگری و فداکاری
۹۰	ایمان و تقوی
۷۰/۳	میانگین ضریب آلفای کرونباخ

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

با استفاده از نرم افزار آمار SPSS به تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها پرداخته شد. این کار در سطوح: تحلیل یک متغیری و تحلیل دو متغیری، انجام پذیرفت.

ویژگی‌های عمومی پاسخگویان

با بهره‌گیری از نتایج یافته‌های تحلیل توصیفی تحقیق، چنین استنتاج می‌شود که ویژگی‌های عمومی پاسخگویان به شرح زیر می‌باشد.

از ۱۷۵ نفر پاسخگویان به پرسشنامه ؛ ۷۶ نفر معادل ۴۳/۴ در صد همسران نظامیان و ۸۰ نفر معادل ۴۵/۷ فرزندان نظامیان تشکیل می دهند.

در زمینه میزان تحصیلات خانواده ها، ۶۹/۱ در صد در سطح دیپلم و زیر دیپلم، بیشترین فراوانی و همچنین ۲۰ در صد تحصیلات پاسخگویان لیسانس و بالاتر می باشند که در صد قابل توجهی را به خود اختصاص داده است.

اکثر پاسخگویان خانه دار (۴۵/۷ درصد) بوده و مشاغل دانش آموز / دانشجو (۳۲/۶ در صد)، ۶/۹ در صد شغل کارمندی، ۵/۷ در صد بی کار و در ۹/۱ در صد نیز سایر مشاغل را دارا می باشند.

از مجموع خانواده های نظامیان ۳۱/۴ در صد مرد و ۶۸/۶ در صد زن می باشند که بیشترین در صد پاسخگویان را به خود اختصاص داده اند.

تجزیه و تحلیل یافته ها:

میزان منزلت نظامیان از دیدگاه خانواده های آنان

جدول ۱: میزان منزلت اجتماعی نظامیان بر اساس شاخص های ۱۲ گانه

میزان منزلت نظامیان	نمره	فراوانی	درصد	درصد واقعی	درصد تجمعی
خیلی زیاد	۲۰ - ۱۷	۴۰	۲۲/۹	۲۲/۹	۲۲/۹
زیاد	۱۷ - ۱۵	۸۲	۴۶/۹	۴۶/۹	۶۹/۷
متوسط	۱۵ - ۱۲	۳۶	۲۰/۶	۲۰/۶	۹۰/۳
کم	زیر ۱۲	۱۷	۹/۷	۹/۷	۱۰۰/۰
مجموع		۱۷۵	۱۰۰/۱	۱۰۰/۰	

مقایسه منزلت اجتماعی نظامیان به تفکیک نظرات همسر و فرزند

جدول ۲: میانگین و انحراف معیار نظرات دو گروه در مورد منزلت اجتماعی

مؤلفه	جنس	تعداد	میانگین	انحراف معیار	اشتباه معیار	درجه آزادی	t	سطح معنی‌داری
منزلت نظامیان	همسر	۷۶	۴۴/۷۹	۹/۱۰	۱/۴	۱۵۴/۰۰	۱/۶۲	۰/۱۱
	فرزند	۸۰	۴۲/۳۸	۹/۵۲	۱/۶			

همانطور که در جدول بالا نشان می‌دهد، بین نظرات دو گروه تفاوت معنی‌دار است. همسران برای نظامیان، بیشتر از فرزندان منزلت قائل هستند.

مقایسه ویژگی‌های منزلتی نظامیان

برای مقایسه ویژگی‌های منزلتی نظامیان از آزمون فریدمن استفاده شد. نتایج حاصله در جدول زیر درج گردیده است.

جدول ۳: اولویت بندی مؤلفه‌های منزلت اجتماعی نظامیان

از دیدگاه خانواده‌های آنان بر اساس آزمون رتبه‌بندی فریدمن،

رتبه میانگین	ویژگی‌های
۸/۲۹	شجاعت و سلحشوری
۷/۴۵	ایمان و تقوی
۷/۳۲	ایثارگری و فداکاری
۷/۱۹	اعتماد به نفس
۷/۰۵	قاطعیت و جدیت
۶/۵۰	ثبات شخصیت
۶/۴۶	ادب و با نزاکت
۶/۰۴	فروتنی و تواضع
۵/۹۴	راستگویی
۵/۸۱	دانایی و آگاهی
۵/۱۳	مهربانی
۴/۸۱	عمل به قول

همان طور که جدول بالا نشان می‌دهد در رتبه بندی شاخصه‌های منزلت نظامیان با استفاده از آزمون فریدمن، شاخصه شجاعت و سلحشوری نظامیان رتبه اول را داراست. همچنین شاخصه ایمان و تقوی را در رتبه دوم گزارش نموده است. شاخصه‌های مهربانی و عمل به قول نظامیان به ترتیب در رتبه‌های آخر واقع شده‌اند.

میزان منزلت اجتماعی نظامیان به تفکیک شغل

جدول ۴: میزان منزلت اجتماعی نظامیان از نظر پاسخ دهندگان مشاغل مختلف

شغل	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	اشتباه معیار
کارمند	۱۲	۲۳/۳۳	۶/۹۱۹	۱/۹۹۷
خانه‌دار	۸۰	۴۴/۶۴	۸/۳۱۴	۰/۹۳۰
دانش‌آموز / دانشجو	۵۷	۴۶/۳۹	۱۳/۵۶۰	۱/۷۹۶
بیکار	۱۰	۳۶/۰۰	۱۴/۵۶۰	۴/۶۰۴
سایر	۱۶	۴۰/۶۹	۱۰/۶۹۴	۲/۶۷۴
مجموع	۱۷۵	۴۴/۲۶	۱۱/۰۰۵	۰/۸۳۲

میزان منزلت اجتماعی نظامیان در میان پاسخگویان دانش‌آموز / دانشجو (با میانگین ۴۶/۳۹) بیشترین میزان و در میان پاسخگویان بیکار (با میانگین ۳۶) کمترین میزان می‌باشد. به عبارت دیگر، در خانواده‌های نظامیان دانش‌آموزان دانشجویان برای شغل نظامی منزلت بیشتری قائل شده‌اند.

تحلیل واریانس میزان منزلت اجتماعی نظامیان به تفکیک شغل

جدول ۵: تحلیل واریانس منزلت اجتماعی نظامیان به تفکیک شغل

منابع تغییر	مجموع مجدورات	درجه آزادی	میانگین مجدورات	آماده T	سطح معنی داری
گروه‌ها بین	۱۱۶۶	۴	۲۹۱	۲/۴۸۹	۰/۰۲۵
درون گروه‌ها	۱۹۹۰۸	۱۷۰	۱۱۷		
کل	۲۱۰۷۴	۱۷۴			

همان‌طور که تحلیل واریانس یکطرفه «ANOVA» نشان می‌دهد، تفاوت‌های مشاهده شده بین گروه‌های شغلی مختلف با ۹۵ درصد اطمینان، معنی دار و قابل تعمیم به جامعه آماری است.

این بدان معناست که حداقل بین نظرات دو گروه از گروه‌های شغلی، تفاوت معنی داری وجود دارد. اجرای آزمون تعقیبی TUKY نشان داد که دانش‌آموزان و دانشجویان، منزلت بیشتری نسبت به بی‌کارها برای شغل نظامی قائل هستند.

رابطه فایده و سودمندی نظامیان برای کشور با منزلت اجتماعی آنان

برای بررسی دو مؤلفه سودمندی و کارآمدی نظامیان با میزان منزلت آنان، از آزمون آماری همبستگی اسپیرمن استفاده شد.

جدول ۶: رابطه سودمندی و کارآمدی نظامیان برای کشور

با منزلت اجتماعی نظامیان

رابطه	فراوانی	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
فایده و سودمندی نظامیان برای کشور با منزلت اجتماعی آنان	۱۷۵	۰/۳۱۰	۰/۰۰۵

همان‌گونه که داده‌های جدول بالا نشان می‌دهد، میان سودمندی نظامیان برای کشور بامنزلت آنان با ۹۹٪ اطمینان رابطه معنی‌دار وجود دارد. این بدان معنی است که با افزایش فایده و سودمندی نظامیان برای کشور، بر منزلت اجتماعی آنها افزایش می‌یابد.

رابطه بین روحیه دفاعی نظامیان با منزلت اجتماعی آنان برای بررسی مؤلفه‌های ایثارگری، روحیه دفاعی، شجاع، سلحشوری، ایمان و تقوای نظامیان با میزان منزلت آنان، از آزمون آماری همبستگی اسپیرمن استفاده شد.

جدول ۷: رابطه بین روحیه دفاعی و سلحشوری نظامیان با منزلت اجتماعی آنان

رابطه	فراوانی	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
روحیه دفاعی	۱۷۵	۰/۹۱۷	۰/۰۰۰

همان‌گونه که داده‌های جدول بالا نشان می‌دهد بین روحیه دفاعی نظامیان و منزلت آنان با ۹۹ درصد اطمینان، رابطه معنی‌داری وجود دارد. این بدان معنی است که با افزایش روحیه دفاعی و سلحشوری نظامیان بر منزلت اجتماعی آنان افزوده می‌شود.

رابطه بین میزان تحصیلات نظامیان با منزلت اجتماعی آنان برای بررسی مؤلفه میزان تحصیلات نظامیان با میزان منزلت آنان، از آزمون آماری همبستگی اسپیرمن استفاده شد.

جدول ۸: رابطه میزان تحصیلات نظامیان

با منزلت اجتماعی نظامیان

رابطه	فراوانی	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
میزان تحصیلات	۱۷۵	۰/۵۱۷	۰/۰۰۰

همان‌گونه که داده‌های جدول بالا نشان می‌دهد، بین تحصیلات و میزان منزلت نظامیان با ۹۹ درصد اطمینان، رابطه معنی‌داری وجود دارد. بدان معنی است که با افزایش تحصیلات نظامیان بر منزلت اجتماعی آنان افزوده می‌شود.

رابطه بین میزان صداقت نظامیان با منزلت اجتماعی آنان

برای بررسی مؤلفه میزان تحصیلات نظامیان با میزان منزلت آنان، از آزمون آمار همبستگی اسپیرمن استفاده شد.

جدول ۹: رابطه میزان صداقت نظامیان با منزلت اجتماعی نظامیان

رابطه	فراوانی	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
صداقت	۱۷۵	۰/۳۰۵	۰/۰۰۰

همان‌گونه داده‌های این جدول نشان می‌دهد، بین صداقت و میزان منزلت نظامیان با ۹۹ درصد اطمینان، رابطه معنی‌داری وجود دارد. این بدان معنی است که با افزایش صداقت نظامیان بر منزلت اجتماعی آنان افزوده می‌شود.

رابطه بین میزان مقبولیت اجتماعی نظامیان با منزلت اجتماعی آنان

برای بررسی مؤلفه نفوذ اجتماعی نظامیان و با میزان منزلت آنان، از آزمون

آماري همبستگي اسپيرمن استفاده شد.

جدول ۱۰: رابطه ميزان مقبوليت اجتماعي نظاميان با منزلت اجتماعي آنان

رابطه	فراواني	ضريب همبستگي	سطح معني داري
مقبولت اجتماعي	۱۷۵	۰/۵۳۰	۰/۰۰۰

همان گونه که داده هاي جدول بالا نشان مي دهد بين مقبوليت اجتماعي نظاميان با منزلت اجتماعي آنان با ۹۹ درصد اطمينان، رابطه معني داري وجود دارد. اين بدان معني است که با افزايش مقبوليت اجتماعي نظاميان، بر منزلت اجتماعي آنان افزوده مي شود.

رابطه بين در آمد و وضعيت معيشتي نظاميان با منزلت اجتماعي آنان براي بررسي مؤلفه در آمد نظاميان با ميزان منزلت آنان، از آزمون آماري همبستگي اسپيرمن استفاده شد. نتايج حاصل در جدول زير درج شده است:

جدول ۱۱: رابطه در آمد و وضعيت معيشتي نظاميان با منزلت اجتماعي نظاميان

رابطه	فراواني	ضريب همبستگي	سطح معني داري
مقبولت اجتماعي	۱۷۵	۰/۵۳۰	۰/۰۰۰

همان گونه که داده هاي جدول بالا نشان مي دهد بين ميزان در آمد و منزلت نظاميان با ۹۹ درصد اطمينان رابطه معني داري وجود دارد. اين بدان معني است که با افزايش در آمد و بهبود وضعيت معيشتي نظاميان، بر منزلت اجتماعي آنان افزوده مي شود.

رابطه بین میزان ایثارگری و فداکاری نظامیان با منزلت اجتماعی آنان
برای بررسی مؤلفه میزان ایثارگری و فداکاری نظامیان با میزان منزلت آنان، از
آزمون همبستگی اسپیرمن استفاده شد.

جدول ۱۲: رابطه میزان ایثارگری و فداکاری نظامیان با منزلت اجتماعی نظامیان

رابطه	فراوانی	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
ایثارگری و فداکاری	۱۷۵	۰/۳۹۵	۰/۰۰۰

همان‌گونه که داده‌های جدول نشان می‌دهد، بین ایثارگری و فداکاری و میزان
منزلت نظامیان با ۹۹ درصد اطمینان رابطه معنی‌داری وجود دارد. این بدان معنی
است که با افزایش ایثارگری و فداکاری نظامیان بر منزلت اجتماعی آنان افزوده
می‌شود.

رابطه بین میزان ایمان و تقوی پاسخگویان با منزلت اجتماعی آنان
برای بررسی مؤلفه میزان ایمان و تقوی نظامیان با میزان آنان، از آزمون آماری
همبستگی اسپیرمن استفاده شد.

جدول ۱۳: رابطه میزان ایمان و تقوی نظامیان با منزلت اجتماعی نظامیان

رابطه	فراوانی	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
ایمان و تقوی	۱۷۵	۰/۳۶۷	۰/۰۰۰

بین ایمان و تقوا و میزان منزلت نظامیان با ۹۹ درصد اطمینان، رابطه
معنی‌داری وجود دارد. این بدان معنی است که با افزایش ایمان و تقوی نظامیان
بر منزلت اجتماعی آنان افزوده می‌شود.

۱- وضعیت و رتبه‌بندی مشاغل مختلف

جهت بررسی وضعیت و جایگاه شغل نظامیان، سعی گردیده است آن را در بین سایر مشاغل جستجو نماییم. در این راستا ۲۰ شغل از حرفه‌های مختلف انتخاب گردید تا بتوان جایگاه نظامیان را در بین آنها بیابیم. در زیر به رتبه‌بندی هر یک از مشاغل با استفاده از آزمون فریدمن همراه میانگین حاصله پرداخته‌ایم که نتایج آن به شرح جدول زیر می‌باشد:

جدول ۱۴: رتبه بندی مشاغل برحسب میانگین نظرات پاسخگویان

رتبه شغلی	میانگین کل	مشاغل	ردیف
۱	۱۳/۵۴	اساتید دانشگاه	۱
۲	۱۳/۴۰	پزشکان	۲
۳	۱۲/۹۷	معلمان آموزش و پرورش	۳
۴	۱۲/۷۶	روحانیون	۴
۵	۱۱/۷۶	قضات دادگاهها	۵
۶	۱۱/۵۵	نمایندگان مجلس	۶
۷	۱۱/۵۴	کارکنان نیروی انتظامی	۷
۸	۱۱/۱۳	کارکنان سپاه (نظامیها)	۸
۹	۱۰/۷۲	کارکنان ارتش (ارتشی‌ها)	۹
۱۰	۱۰/۵۷	کشاورزی	۱۰
۱۱	۱۰/۴۱	کارمندان بانک	۱۱
۱۲	۹/۷۹	رفتگران	۱۲
۱۳	۹/۷۷	کارمندان شهرداری	۱۳
۱۴	۹/۶۳	کارگران	۱۴
۱۵	۹/۲۰	روزنامه نگاران	۱۵
۱۶	۸/۹۹	بازیگران سینما	۱۶
۱۷	۸/۶۸	کارمندان ادارات دولتی (غیرنظامی‌ها)	۱۷
۱۸	۸/۱۹	فروشنده‌گان	۱۸
۱۹	۸/۰۳	بازاریان	۱۹
۲۰	۷/۳۹	رانندگان	۲۰

نتیجه‌گیری

وضعیت منزلت نظامیان

حدود ۶۹/۷ درصد منزلت از پاسخگویان بالایی برای نظامیان قائل بودند. بین میزان منزلت نظامیان از نظر زنان و مردان تفاوت مهمی وجود ندارد.

از میان ۱۲ ویژگی مطروحه در سؤالات اساسی تحقیق، ویژگی روحیه دفاع، شجاعت و سلحشوری نظامیان رتبه اول و تأثیرگذارترین عامل بر منزلت آنان است. پای‌بندی به رعایت ایمان و تقوی دومین ویژگی مؤثر و تأثیرگذار بر منزلت آنان است. این ویژگی یکی از شاخصه‌های مهم ارزشی نظامیان است. ویژگی ایثارگری و فداکاری رتبه سوم را احراز کرده است. این ویژگی یکی از شاخصه‌های مهم سازمانی آنان است. در این میان، خصوصیات فردی تأثیرگذار بر منزلت آنان، مانند مهربانی و خوش‌قولی به ترتیب رتبه‌های آخر را به خود اختصاص داده‌اند. در نتیجه خصوصیات سازمانی و ارزشی نظامیان از جمله روحیه دفاعی، شجاعت و سلحشوری و ایمان و تقوی و ایثارگری نظامیان تأثیر بسزایی در منزلت آنان داراست.

در اینجا نیز بین رتبه ویژگی‌های ۱۲ گانه منزلت نظامیان از نظر زنان و مردان، بجز روحیه دفاعی، شجاعت و سلحشوری تفاوت مهمی وجود ندارد. یعنی هم از نظر مردان و هم از نظر زنان رتبه ویژگی‌های منزلت یکسان است. اما مردان بیشتر از زنان در خصوص ویژگی روحیه دفاعی، شجاعت و سلحشوری معتقدند که این ویژگی در نظامیان بیشتر وجود دارد.

در این یافته‌ها مشخص شد که منزلت شغل از نظر افراد خانه‌دار، دانش‌آموزان و دانشجویان بالاتر از افراد بی‌کار است نتیجه مهمی که در این آزمون تحلیل واریانس محاسبه گردید، از نظر دانش‌آموزان و دانشجویان که افراد

تحصیل کرده خانواده‌های نظامیان و اکثراً نسل سوم انقلاب هستند، منزلت بیشتری را برای نظامیان قائل شده‌اند؛ یعنی هر چه خانواده‌های نظامیان از حیث تحصیلات ارتقا یابند، منزلت بیشتری برای نظامیان قائل هستند.

فرضیه شماره ۱: « بین فایده و سودمندی نظامیان برای کشور از نظر پاسخگویان (خانواده‌های نظامیان با منزلت اجتماعی نظامیان رابطه معنی‌داری وجود دارد).

ماهیت اصلی مشاغل نظامیان صرفنظر از محتوی آن، نظامی است و این امر به معنی همراه بودن این حرفه با دشواری، حساسیت و در معرض خطر بودن است، هر چند این ابعاد در همه مشاغل نظامی یکسان جلوه نمی‌کند.

ویژگی دیگر قابل ذکر در زمینه تشخیص نظامیان، اهمیت این حرفه و یا به بیان برخی، فایده و سودمندی آن برای جامعه است. نظامیان صرف‌نظر از نوع مشاغلی که دارند، از اعضای نیروهای مسلح به‌شمار می‌روند.

از نظر پیتر بلاو می‌توان دریافت که از عوامل مؤثر بر منزلت اجتماعی، انجام فعالیت‌های با ارزش و مفید برای جامعه و آگاهی مردم از اینگونه فعالیت‌هاست. بنابراین، اگر نظامیان و سازمان‌های نظامی به فعالیت‌هایی روی آورند که مردم از آنها با خبر نباشند (ابهام نقش) و یا احساس کنند که آن فعالیت‌ها برایشان با ارزش، مفید و سودمند نیست، منزلت آنان کاهش خواهد یافت.

برای بررسی صحت و سقم این فرضیه، نظر مردم را درباره فایده شغل نظامیان پرسیدیم و ارتباط آن را با «منزلت اجتماعی نظامیان» مورد بررسی قرار دادیم. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که بین فایده شغل نظامی و منزلت با اطمینان ۹۵ درصد رابطه معنی‌داری وجود دارد.

داده‌های تحقیق نشان داد که با افزایش در آمد بر منزلت اجتماعی افزوده می‌شود ($R = 31\%$) بنابراین این می‌توان نتیجه گرفت که فرضیه اول تحقیق تأیید شده است. یعنی هر چه خانواده‌ها شغل نظامی را برای خودشان و برای کشور مفیدتر بدانند، منزلت اجتماعی بیشتری برای نظامیان قائل هستند.

بنابر این یکی از راه‌کارهای مهم برای افزایش منزلت اجتماعی نظامیان، آگاه سازی مردم از خدماتی است که نظامیان با صرف امکانات کم، خدمات بزرگی به کشور ارائه می‌کنند و فواید گوناگونی است که شغل نظامی برای مردم و جامعه دارد. علاوه بر این، تلاش و برنامه‌ریزی برای افزایش خدمت رسانی نظامیان به مردم نیز از راه‌های مهم ارتقای منزلت اجتماعی نظامیان است.

فرضیه شماره ۲: « بین در آمد نظامیان از نظر پاسخگویان (خانواده‌های نظامیان) با منزلت اجتماعی نظامیان رابطه معنی‌داری وجود دارد ... »
 برای بررسی صحت و سقم این فرضیه، نظر خانواده‌های نظامیان را درباره درآمد نظامیان و سؤال زمینه‌ای میزان درآمد پرسیدیم و ارتباط آن را با «منزلت اجتماعی نظامیان» مورد بررسی قرار دادیم.

داده‌های تحقیق نشان داد که با افزایش درآمد بر منزلت آنان افزوده می‌شود ($R = 21\%$) استناد به نظریه ماکس وبر اگر نظامیان از درآمد و وضعیت معیشتی کافی برخوردار نباشند در گروه‌های منزلتی پایین‌تری قرار گرفته و منزلت اجتماعی‌شان افت خواهد کرد، تأیید می‌گردد.

بنابر این یکی از راه‌کارهای افزایش منزلت اجتماعی نظامیان آن است که در آمد آنان، به گونه‌ای تنظیم شود که از یک طرف مانع فقر و تنگدستی آنان شود و

از سوی دیگر، از پیدایش یک طبقه اجتماعی مسلط و دارای امتیازات ویژه و ناعادلانه جلوگیری کند.

فرضیه شماره ۳: «بین تحصیلات نظامیان از نظر پاسخگویان (خانواده‌های نظامیان) با منزلت اجتماعی نظامیان رابطه معنی‌داری وجود دارد ...»
ویژگی‌های فردی و اجتماعی نظامیان، یکی از عوامل مؤثر بر منزلت اجتماعی آنان می‌باشد.

برای بررسی صحت و سقم این فرضیه، ارتباط تحصیلات با «منزلت اجتماعی نظامیان» از طریق آزمون اسپیرمن بررسی شد که با اطمینان ۹۹ درصد رابطه معنی‌داری بین آنها یافت شد.

داده‌های تحقیق نشان داد که با افزایش تحصیلات بر منزلت آنان افزوده می‌شود ($R = 0.517$) بنا به دیدگاه اسلام، یکی از شاخصه‌های عزت انسان علم اوست و همچنین در نظریه ماکس وبر به هنجار بودن و بهره‌مندی از ارزشهای انسانی و اخلاقی، رعایت قواعد رفتاری مورد قبول جامعه، نوعی احترام اجتماعی را به ارمغان می‌آورد که مدرک تحصیلی از آن موارد است.

عامل مقبولیت اجتماعی که شامل تمایل به خویشاوندی و ایجاد فامیل سببی، چه از حیث داشتن داماد نظامی یا انتخاب همسر از خانواده نظامیان و تمایل به خدمت در نظام تأثیرگذار بر منزلت اجتماعی نظامیان می‌باشد که بر اساس نظریه تالکوت پارسونز عضویت در واحد خویشاوندی، گاه معیار ازدواج که در این تحقیق به عنوان مقبولیت اجتماعی است، در منزلت تأثیرگذار است. همچنین بر اساس نظریه ماکس وبر گروه‌های منزلت، امکانات ازدواج رانیز تعیین می‌کنند، زیرا افراد دارای منزلت واحد، زوج خود را از بین اشخاص هم منزلت خود

اختیار می‌کنند. گروه‌های منزلت، امکانات شغلی را نیز تعیین می‌کنند، زیرا ورود به یک گروه حرفه‌ای، تنها مستلزم برخورداری از استعداد لازم نیست، بلکه وجود علائم تعلق به گروه مورد نیز لازم است.

برای بررسی صحت و سقم این فرضیه، نظر پاسخگویان را درباره شاخص مقبولیت اجتماعی پرسیدیم و ارتباط آن را با «منزلت اجتماعی نظامیان» مورد بررسی قرار دادیم. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که بین مقبولیت اجتماعی و منزلت با اطمینان ۹۹ درصد رابطه معنی‌داری وجود دارد.

داده‌های تحقیق نشان داد که با افزایش مقبولیت اجتماعی بر منزلت آنان افزوده می‌شود ($R = ۰.۵۳۰$)

بی تردید مقاومت، دفاع و دلیری رزمندگان در هشت سال جنگ و دفاع مقدس بر همگان آشکار است. در واقع این روحیه سلحشوری می‌تواند سند افتخاری برای وجود این نیروها در عرصه مقاومت و کارزار باشد. روحیه شجاعت و سلحشوری میراث قیام عاشورایی حضرت امام حسین (ع) بوده که مورد تأکید بنیان‌گذار نظام مقدس جمهوری اسلامی و نایب برحقش فرمانده معظم کل قوا است. مهم‌ترین نکته‌ای که باید به آن تکیه نمود و در مباحث گذشته نیز بدان اشاره شده است، بعد اعتقادی و فرهنگی نظام است. این در روحیه دفاع و سلحشوری نظامیان که منطبق با قیام عاشورایی امام حسین (ع) که عامل مؤثر بر منزلت آنان است. نظام از بدو تشکیل نهادی فرهنگی بوده و تا به امروز نیز این ویژگی را حفظ نموده است، ویژگی‌ای که در سایر نیروهای مسلح با ایجاد واحدهای عقیدتی - سیاسی سعی در ترویج و اشاعه آن شده است. بعد نظامی در نیروهای مسلح وابسته به ارزش‌های ملی چون دفاع از سرزمین و میهن بوده است. در

حالی که پس از انقلاب، بعد اعتقادی و ارزشی و ارجحیت بخشیدن به دفاع از دین در مقایسه با سرزمین، جایگاه و منزلت نظامیان را به کلی دگرگون نمود. به بیان دیگر هنگامی که تنها دفاع از آب و خاک مطرح است، تنها معیار ورزیدگی نظامی در این حرفه مورد توجه قرار می‌گیرد. در حالی که دفاع از باورها و اعتقادات، مستلزم عینیت یافتن آنها در رفتار نظامیان است. بنابر این نگرش جامعه در ارزیابی نظامیان و انتظاراتی که از این قشر می‌رود، با آنچه در مورد سایر بخش‌های نیروهای مسلح صادق است، تفاوت دارد، و این امر بر ارزیابی جامعه از احترام و ارزش این قشر مؤثر است. (بازرگانی، ۱۳۷۸)

برای بررسی این فرضیه نظر پاسخگویان را در خصوص این شاخص جویا شدیم و ارتباط آن را با منزلت مورد بررسی قرار دادیم که بین آنها با اطمینان ۹۹ درصد رابطه معنی‌داری یافت شد. بدین معنی که هر چه روحیه دفاع و سلحشوری نظامیان بیشتر باشد منزلت آنها در میان خانواده‌ها بیشتر می‌باشد.

(داده‌های تحقیق) نشان داد که با افزایش روحیه دفاع و سلحشوری بر منزلت آنان افزوده می‌شود ($R = 91.7\%$)

یکی از عوامل تأثیرگذار بر منزلت نظامیان ویژگی صداقت است که از دیدگاه اسلام یکی از ملاک‌ها و معیارهای عزت انسان است. برای بررسی این فرضیه نظر پاسخگویان را در خصوص این شاخص با منزلت مورد بررسی قرار دادیم که بین آنها با اطمینان ۹۵ درصد رابطه معنی‌دار یافت شد.

داده‌های تحقیق نشان داد که با افزایش صداقت بر منزلت آنان افزوده می‌شود ($R = 95\%$)

ایثارگری و فداکاری یکی از شاخصه‌های ارزشی نظامیان است. از دیدگاه

اسلام، یکی از ملاک‌ها عزت است. برای بررسی این فرضیه، نظر پاسخگویان را در خصوص این شاخص با منزلت مورد بررسی قراردادیم که بین آنها با اطمینان ۹۹ درصد رابطه معنی‌داری یافت شد.

داده‌های تحقیق نشان داد که با افزایش اینثارگری و فداکاری بر منزلت آنان افزوده می‌شود ($R = ۳۹۵\%$)

ایمان و تقوا از عوامل مهم مورد تأکید دین مبین اسلام و از شاخصه‌های ارزشی نظامیان است. برای بررسی این فرضیه، نظر پاسخگویان در خصوص این شاخص و ارتباط آن را با منزلت مورد بررسی قرار دادیم که بین آنها با اطمینان ۹۹ درصد رابطه معنی‌داری یافت شد.

داده‌های تحقیق نشان داد که با افزایش اینثارگری و فداکاری بر منزلت آنان افزوده می‌شود ($R = ۳۶۷\%$)

یکی از اهداف اصلی این تحقیق، سنجش «منزلت اجتماعی نظامیان» است. به این منظور، ابتدا ۲۰ شغل مختلف را که یکی از آنها شغل «نظامی» است و تحقیقات قبلی نشان می‌داد که بعضی از آنها دارای منزلت اجتماعی بالا، بعضی دارای منزلت متوسط و بعضی دارای منزلت پایین هستند، در نظر گرفتیم تا از طریق مقایسه منزلت شغل نظامیان با منزلت مشاغل دیگر، جایگاه شغل «نظامی» در نردبان منزلت اجتماعی مشاغل مشخص شود. از پاسخ‌گویان خواستیم که ارزش و احترام هر شغل را از نظرشان بر روی یک طیف ۵ درجه‌ای (از خیلی کم تا خیلی زیاد) مشخص کنند.

پاسخ‌گویان شغل نظامی را در رتبه هشتم قرار دادند بنابراین از نظر بیشتر خانواده‌ها، شغل نظامی در مقایسه با مشاغل دیگر، دارای رتبه «متوسط» است.

اگر میانگین رتبه‌هایی را که پاسخ‌گویان به هر یک از ۱۰ شغل مورد بررسی اختصاص داده‌اند محاسبه کنیم، شغل نظامی در رتبه هشتم قرار می‌گیرد. از نظر خانواده‌های نظامیان مشاغل رتبه‌بندی شده بدین شرح است: ۱- اساتید دانشگاه؛ ۲- پزشکان؛ ۳- معلمان آموزش و پرورش؛ ۴- روحانیون؛ ۵- قضات دادگاه‌ها؛ ۶- نمایندگان مجلس؛ ۷- کارکنان نیروی انتظامی؛ ۸- کارکنان سپاه (نظامیها)؛ ۹- کارکنان ارتش (ارتشی‌ها)؛ ۱۰- کشاورزان؛ ۱۱- کارمندان بانک؛ ۱۲- رفتگران؛ ۱۳- کارمندان شهرداری؛ ۱۴- کارگران؛ ۱۵- روزنامه نگاران؛ ۱۶- بازیگران سینما؛ ۱۷- کارمندان ادارات دولتی (غیر نظامی‌ها)؛ ۱۸- فروشندگان؛ ۱۹- بازاریان؛ ۲۰- رانندگان.

در اینجا نیز می‌بینیم که رتبه مشاغل «اساتید دانشگاه»، «پزشکان» و «معلمان آموزش و پرورش» از رتبه مشاغل نظامی و انتظامی (ارتشی، نظامی، پاسبانی) بالاتر است. در مقابل، رتبه مشاغل نظامی و انتظامی از رتبه کارمندان بانک، کارمندان ادارات دولتی (غیرنظامی‌ها)، روزنامه‌نگاران و رانندگان بالاتر می‌باشد. بین رتبه مشاغل نظامی و انتظامی (ارتشی، نظامی و پاسبانی) تفاوت مهمی وجود ندارد. در اینجا نیز بین رتبه شغل نظامی از نظر زنان و مردان تفاوت مهمی وجود ندارد. یعنی هم از نظر مردان و هم از نظر زنان در حد «متوسط» است.

پیشنهادها و راه‌کارهای اجرایی

- ۱- با توجه به نتایج حاصله از یافته‌های تحقیق مبنی بر اینکه شاخص‌هایی چون روحیه دفاعی و سلحشوری، رعایت ایمان و تقوی، از جمله شاخص‌های بعد ارزشی در منزلت اجتماعی نظامیان سهم و نقش

مؤثری دارند، پیشنهاد می‌شود مسئولین و فرماندهان نظامی با برنامه‌ریزی صحیح و دقیق و فراهم نمودن امکانات و تسهیلات مورد نیاز، زمینه‌های رشد و ارتقای هر یک از شاخص‌های یاد شده را در نظامیان افزایش دهند.

۲- در انتخاب نظامیان نمونه که هر ساله از سوی معاونت نیروی انسانی صورت می‌گیرد، رعایت و پای‌بندی به هر یک از شاخص‌های یاد شده ملاک و معیاری برای انتخاب نظامیان نمونه در نظر گرفته شود. در این زمینه معاونت نیروی انسانی در دستورالعمل انتخاب نظامیان نمونه رعایت هر چه بیشتر این شاخص‌ها از سوی کارکنان را برای انتخاب نظامیان نمونه مورد توجه قرار دهد.

۳- بر اساس نتایج به دست آمده از یافته‌های مربوط به بعد سازمانی منزلت (روحیه دفاع و سلحشوری) که در منزلت اجتماعی نظامیان نقش مؤثری ردا داشته است، پیشنهاد می‌شود فرماندهان و مسئولین نظامی نسبت به تقویت شاخص‌های مربوط به این بعد منزلت، زمینه‌های ارتقای منزلت نظامیان را فراهم نمایند.

۴- در ایام هفته دفاع مقدس و مناسبت‌های دیگر برای خانواده‌های نظامیان در طول سال، با برنامه‌ریزی مناسب و دقیق برنامه‌های تبلیغی و حماسی را در سطح ستاد و یگان‌های رزم اجرا نماید. در این زمینه برگزاری شب شعر دفاع مقدس و یادآوری خاطرات جنگ از سوی رزمندگان و فرماندهان دفاع مقدس و برگزاری مسابقات و اهدای جوایز می‌تواند مؤثر واقع شود.

- ۵- پیشنهاد می‌شود مراکز تحقیقات نظامی حداقل هر پنج سال یک بار تحقیقی را در زمینه منزلت اجتماعی نظامیان انجام دهد و نتایج به دست آمده از هر تحقیق را با تحقیق قبلی مورد مقایسه قرار دهد و در صورت کاهش و یا افت شاخص‌های منزلت اجتماعی نظامیان، راه‌کارهای مناسب تقویت و رشد آن شاخص‌ها ارائه گردد.
- ۶- رایه تحقیقات مشابه در زمینه سنجش منزلت اجتماعی نیروهای مسلح با استفاده از جامعه آماری عمومی‌تر و در سطح جامعه توصیه می‌شود.

منابع

۱. خدابنده‌لو (۱۳۷۲)؛ *جامعه‌شناسی قشرها و نابرابریهای اجتماعی*، مشهد، جهاد دانشگاهی.
۲. وبر، ماکس (۱۳۶۸)؛ *دانشمند سیاستمدار*، ترجمه احمد نقیب‌زاده، انتشارات دانشگاه تهران.
۳. وبر، ماکس (۱۳۷۳)؛ *اخلاق پروتستان و روح سرمایه‌داری*، ترجمه عبدالکریم رشیدیان و پریسا منوچهری کاشانی، تهران، انتشارات علمی فرهنگی.